

Šifra kandidata:

Državni izpitni center

P 0 4 3 A 1 0 1 1 1

ZIMSKI ROK

SLOVENŠČINA

Izpitna pola 1

Razčlemba neumetnostnega besedila

Torek, 1. februar 2005 / 60 minut

Dovoljeno dodatno gradivo in pripomočki: kandidat prinese s seboj nalivno pero ali kemični svinčnik. Izpitni poli sta priložena priloga z neumetnostnim besedilom in ocenjevalni obrazec.

POKLICNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila. Ne obračajte strani in ne začenjajte reševati nalog, dokler Vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite oziroma vpišite svojo šifro na označeno mesto zgoraj na tej strani in na ocenjevalni obrazec.

V tej izpitni poli je 28 nalog. Rešitve vpisujte z navadno rabo velikih in malih pisanih ali tiskanih črk v prostor, ki je za to predviden. Pri nalogah izbirnega tipa za odgovor obkrožite samo po eno črko, če v navodilu za reševanje naloge ni določeno drugače.

Pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom. Naloge, pisane z navadnim svinčnikom, se točkujejo z nič (0) točkami. Pišite razločno. Nečitljive rešitve ter nejasni popravki se točkujejo z nič (0) točkami. Če se zmotite, napačno rešitev prečrtajte in napišite novo. Rešitve, vpisane s samimi velikimi črkami (verzalkami), se točkujejo z nič (0) točkami.

Pazite na slovnično in pravopisno pravilnost odgovorov.

Število točk, ki jih lahko dobite za posamezne naloge, je navedeno v izpitni poli.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti.

Želimo Vam veliko uspeha.

Ta pola ima 12 strani, od tega 2 prazni.

PRAZNA STRAN

Obrnite list.

Pozorno preberite izhodiščno besedilo in rešite naloge.

1. Določite temo izhodiščnega besedila.

(1)

2. S katerim namenom je bilo napisano izhodiščno besedilo?

Sporočevalkin namen je bil

- a) ovrednotiti celostno opredelitev zdravja.
- b) zagotoviti nenehen razvoj razmišljanja o zdravju.
- c) prikazati pomen celostne opredelitve zdravja.

(1)

3. Glede na sporočilni namen izhodiščno besedilo uvrščamo med

- a) poizvedovalna besedila.
- b) zagotavljalna besedila.
- c) prikazovalna besedila.
- č) vrednotenjska besedila.

(1)

4. Določite naslovnika izhodiščnega besedila.

- a) Zdravstveno osebje v bolnišnicah.
- b) Študentje visoke šole za zdravstvo.
- c) Bralci revije Vita.
- č) Bralci z zdravstvenimi težavami.

(1)

5. Obkrožite DA, če je trditev v skladu z izhodiščnim besedilom, ali NE, če ni.

Strokovnjaki so se v preteklosti največ ukvarjali s preučevanjem telesnega zdravja.	DA	NE
Leta 1948 je svetovna javnost prvič začela razmišljati o zdravju.	DA	NE
Včasih so zdravje razumeli kot nenehno spreminjajoče se ravnovesje.	DA	NE
Duševno zdravje vključuje ista področja človekove osebnosti kot duhovno zdravje.	DA	NE
Nova definicija zdravja poudarja, da zdravje ni cilj, temveč da omogoča lažje življenje.	DA	NE
Pravica do zaposlitve in sposobnost izražanja čustev spadata v družbeno zdravje.	DA	NE

(3)

6. V izhodiščnem besedilu srečamo dve definiciji zdravja. Primerjajte ju in v povedi/-ih zapišite, kaj imata skupnega in v čem se razlikujeta.

(3)

7. Ugotovite, kateri dejavnik iz desnega stolpca vpliva na posamezno vrsto zdravja. Na črto pripišite ustrezno številko.

___ duševno zdravje	1 verska pripadnost
___ osebno zdravje	2 izražanje ljubezni
___ čustveno zdravje	3 učenje tujega jezika
___ duhovno zdravje	4 zdrava pljuča
	5 ekonomska neodvisnost
	6 samokritičnost

(2)

8. Naslov izhodiščnega besedila *Zdravi zato, da lažje živimo* primerjajte z zadnjo povedjo prvega odstavka (*Torej ne živimo ...*) in obkrožite pravilni trditvi.

- a) Naslov izhodiščnega besedila nas spodbudi, da v besedilu najprej poiščemo poved, na katero se naslov nanaša.
- b) V prvem delu naslova izhodiščnega besedila je osebna glagolska oblika izpuščena, kar je značilno za naslove časopisnih in revijskih člankov.
- c) Tvorcu izhodiščnega besedila je zadnja poved prvega odstavka služila za izbiro naslova *Zdravi zato, da lažje živimo*.
- č) Naslov izhodiščnega besedila je v primerjavi z zadnjo povedjo prvega odstavka pravopisno napačen, ker na koncu manjka vejica.
- d) Naslov izhodiščnega besedila se navezuje izključno na zadnjo poved prvega odstavka.

(2)

9. Izhodiščno besedilo je vsebinsko

- a) tridelno.
- b) dvodelno.
- c) enodelno.

(1)

10. Avtorica izhodiščnega besedila je vodja katedre za zdravstveno varstvo, kar pomeni, da

- a) vodi učno-znanstveno enoto oddelka univerze.
- b) vodi zdravstveno ustanovo za bolnike.
- c) vodi seje univerzitetnega sveta za katedrom.

(1)

11. Imenujte način razvijanja teme (slogovni postopek), ki prevladuje v celotnem izhodiščnem besedilu.

(1)

12. Za izhodiščno besedilo so značilne številne definicije. Preberite definicijo duševnega zdravja in poimenujte njene sestavine tako, da v preglednico vpišete ustrezna poimenovanja iz spodnjega stolpca.

Duševno zdravje je stanje brez duševnih motenj.

<i>Duševno zdravje</i>	<i>(je) stanje</i>	<i>brez duševnih motenj.</i>

nadpomenka
sopomenka
definicija
opis
pojem
pripoved

(3)

13. Preberite spodnji povedi in poimenujte besedilno vrsto besedila *Zdravi zato, da lažje živimo.*

Izhodiščno besedilo je namenjeno širšemu krogu ljudi, ki jih obravnavana tema zanima, vendar nimajo veliko predznanja. Predmetnost je v besedilu zato predstavljena manj natančno in nazorneje, strokovni pojavi so pojasnjeni na razumljiv način.

To besedilno vrsto imenujemo _____.

(1)

14. Drugi odstavek se zaključí s povedjo: *Kar se zgodi z enim, vpliva na vse druge.* Na katero besedno zvezo iz predhodne povedi se nanaša? Izpišite jo.

(1)

15. Dopolnite besedilo tako, da samostalniške besede (v oklepaju) zapišete v ustreznem sklonu.

Svetovna zdravstvena organizacija je določila več _____ (definicije) zdravja in _____ (one) želela spremeniti razmišljanje _____ (zdravje). Ne opredeljujemo _____ (ono) več kot stanje, ampak _____ (ono) govorimo kot o dinamičnem _____ (ravnovesje).

(3)

16. Določite pomensko razmerje med posameznimi pari besed.

		Pomensko razmerje
družben	socialen	
zdravje	bolezen	
poškodba	zvin	in

(2)

17. Na prazna mesta v povedih zapišite pomensko ustrezne prevzete pridevnike iz desnega stolpca.

Pouk v srednjih šolah naj bi bil _____, torej razgiban in živahen.

V središču uradnih pogovorov med gospodarstveniki so bili _____ odnosi med državama.

Vzgojitelji v vrtcih si prizadevajo za _____ razvoj otroka, da bi gradil ubrano in skladno osebnost.

socialen
ekonomski
harmoničen
dinamičen
političen

(2)

18. Uporabite samostalnik *duša* v zloženi (večstavčni) povedi tako, da bo razviden njegov slovarski pomen.

duša *ekspr. človek, zlasti z vidika njegovih značajskih, čustvenih značilnosti*

(3)

19. Ali je prva poved v šestem odstavku (*Čustveno zdravje se navezuje na razumevanje čustev in njihovo sposobnost izražanja*) slogovno ustrezna? Obkrožite DA ali NE in svojo odločitev utemeljite.

DA NE

Utemeljitev:

(3)

20. Dopolnite poved. Na prazni mesti napišite podčrtana prislova v osnovniku.

Živim _____ in _____, a Silvestra Hoyer živi še lažje in bolje.

(1)

21. Besedo *lažje* uporabite v povedi kot pridevnik.

(2)

22. Preštejte stavke v spodnji povedi in obkrožite črko pred pravilnim odgovorom.

Duševno zdravje je povezano s sposobnostjo posameznika, da z drugimi ljudmi ustvarja harmonične odnose, da je sposoben mišljenja, učenja in pridobivanja znanja.

Poved je

- a) tristavčna.
- b) štiristavčna.
- c) petstavčna.

(1)

23. Spodnjo poved pretvorite v enostavčno.

Osebno zdravje je odvisno od tega, kako doživljamo sebe kot posameznika.

(2)

24. Določite stavčno sestavo spodnje povedi in obkrožite črko pred pravilnim odgovorom.

Holistična ali celostna opredelitev zdravja upošteva človeka kot celostno osebnost in opredeljuje zdravje kot celoto, ki jo sestavlja več soodvisnih dejavnikov.

- a) ločno priredje, vezalno priredje, prilastkov odvisnik
- b) vezalno priredje, prilastkov odvisnik
- c) ločno priredje, pojasnjevalni odvisnik, prilastkov odvisnik
- č) glavni stavek, prilastkov odvisnik

(1)

25. Z besedami, ki spadajo v isto besedno družino kot samostalnik *zdravje*, smiselno dopolnite povedi.

Po dveh tednih gripe je bil spet _____.

Zeliščarji poudarjajo _____ učinek lapuhovega čaja.

Pred odhodom iz bolnišnice je pacienta pregledal _____.

Ko smo prišli v Rogaško Slatino, smo si najprej ogledali znamenito _____.

_____ poškodovanega ramenskega sklepa lahko traja več let.

Poznavalci menijo, da je slovensko _____ v hudi finančni krizi.

Ob osemdesetem rojstnem dnevu smo staremu očetu izrekli _____.

(3)

26. Podčrtajte ustrezen zapis označenih glasnikov (fonemov).

socialaen [ia] [ija] [ja]

odsotnost [ds] [dz] [ts]

cilj [lj] [l'] [l]

(2)

27. Še enkrat pozorno preberite uvodni odstavek (nad naslovom) in presodite pravilnost naslednjih trditev. Obkrožite DA, če je trditev pravilna, ali NE, če ni.

Beseda » <i>zdravje</i> « v prvi povedi bi bila brez narekovajev pravopisno napačna.	DA	NE
V drugi povedi manjka vejica za besedno zvezo <i>opredelitev zdravja</i> .	DA	NE
Namesto prve zapisane vejice (za besedo <i>dejavnikov</i>) bi ustrezneje stalo dvopičje.	DA	NE
Zapis besedne zveze <i>družbeno-ekonomske</i> je pravilen.	DA	NE
V drugi povedi je zadnja vejica odveč.	DA	NE

(3)

28. Napišite pooblastilo.

Predstavljajte si, da ste Zdravko/Zdravka Krivec in da ste v lekarni pozabili svojo zdravstveno izkaznico. Namesto Vas jo bo šel tja iskat Vaš sošolec Janko Podobnik. Napišite pooblastilo; manjkajoče podatke si izmislite sami.

(10)

PRAZNA STRAN